

THỰC TRẠNG XÂM HẠI TRẺ EM VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA ĐOÀN THANH NIÊN TỈNH HÒA BÌNH TRONG VIỆC PHÒNG NGỪA TRẺ EM BỊ XÂM HẠI

Nguyễn Ngọc Tùng

Học viện Thanh thiếu niên Việt Nam
Email: tungsw.vya@gmail.com

Article history

Received: 16/01/2025

Accepted: 21/02/2025

Published: 20/3/2025

Keywords

Child abuse, prevention measures, Youth Union, Hoa Binh province

ABSTRACT

Child abuse is an alarming problem, becoming increasingly critical with the increasing victim number in countries around the world and in Vietnam. Education to prevent child abuse through helping children recognize abusive behavior, protect themselves, and avoid the risk of being abused has become urgent and humane. This article explores the current situation of child abuse and child abuse prevention education measures in Hoa Binh province to raise awareness of children's rights and child abuse; develop skills to prevent and respond to child abuse. The article presents the results of a cross-sectional survey with directly interviewed 323 subjects who are Youth union officials at all levels working at the Hoa Binh Provincial Youth Union. The survey results provide a practical basis for implementing education on preventing abuse for primary school students with appropriate and effective measures.

1. Mở đầu

Xâm hại trẻ em (XHTE) là một vấn đề nghiêm trọng, không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe thể chất và tinh thần của trẻ mà còn tác động tiêu cực đến sự phát triển chung của xã hội. Tại Việt Nam, theo số liệu thống kê trong quý I năm 2022, Tổng đài Quốc gia bảo vệ trẻ em 111 đã tiếp nhận hơn 202.000 cuộc gọi, tư vấn, trong đó có các trường hợp bị bạo lực, xâm hại tình dục, bắt cóc, mất tích hoặc bị bỏ rơi (Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, 2022). Thống kê của Bộ Công an cho biết, toàn quốc trong năm 2022, đã phát hiện 1.711 vụ XHTE với 1.806 trẻ em. Điều này có thể nhận thấy tình hình XHTE diễn biến phức tạp và xảy ra một số vụ đặc biệt nghiêm trọng gây bức xúc trong dư luận xã hội; công tác bảo vệ trẻ em, đặc biệt là việc phòng chống bạo lực trẻ em trong gia đình chưa được quan tâm đúng mức. Ngoài ra, việc phối hợp cung cấp, kết nối các dịch vụ bảo vệ trẻ em vẫn còn lúng túng, chưa kịp thời; nhiều hoạt động có sự tham gia của trẻ em chưa được tổ chức hoặc nhiều tỉnh, thành phố không thể tổ chức được do thực hiện các biện pháp giãn cách xã hội bởi dịch bệnh Covid-19.

Bài báo nghiên cứu thực trạng vấn đề XHTE (từ khảo sát cán bộ Đoàn trên địa bàn tỉnh Hòa Bình) và các hoạt động phòng ngừa, hỗ trợ trẻ em bị xâm hại của Đoàn Thanh niên ở một số phương diện: (1) thực trạng trẻ em bị xâm hại; (2) các hoạt động và hình thức giáo dục phòng chống XHTE trên địa bàn tỉnh Hoà Bình trong thời gian qua.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

“XHTE” là trải nghiệm bất lợi thời thơ ấu có thể có tác động nghiêm trọng, lâu dài đến sức khỏe thể chất và tinh thần tổng thể của một người (Felitti et al., 1998). XHTE có thể hiểu là hành vi gây tổn hại về thể chất, tinh cảm, tâm lí, danh dự, nhân phẩm của trẻ em dưới các hình thức bạo lực, bóc lột, xâm hại tình dục, mua bán, bỏ rơi, bỏ mặc trẻ em và các hình thức gây tổn hại khác (Quốc hội, 2016). Theo Luật Trẻ em Việt Nam, bảo vệ trẻ em được thực hiện theo 3 cấp độ bao gồm phòng ngừa, hỗ trợ, can thiệp. Trong đó, “phòng ngừa” là các biện pháp bảo vệ được áp dụng đối với cộng đồng, gia đình và mọi trẻ em nhằm nâng cao nhận thức, trang bị kiến thức về bảo vệ trẻ em, xây dựng môi trường sống an toàn, lành mạnh cho trẻ em, giảm thiểu nguy cơ trẻ em bị xâm hại hoặc rơi vào hoàn cảnh đặc biệt (Quốc hội, 2016).

Như vậy, “Phòng ngừa XHTE” có thể được hiểu là việc các lực lượng giáo dục thực hiện các biện pháp nhằm bảo vệ và hỗ trợ trẻ em tránh khỏi các nguy cơ bị xâm hại, trong đó, việc tổ chức các hoạt động giáo dục phòng chống xâm hại cho HS là một biện pháp quan trọng cần được triển khai, nhằm giúp trẻ em phát triển kỹ năng tự bảo vệ bản thân và ứng phó một cách hiệu quả khi đối mặt với nguy cơ bị xâm hại (Phạm Thị Thúy Hằng và Nguyễn Thị Vân Anh, 2024). Nghiên cứu này đồng quan điểm với cách tiếp cận trên.

2.2. Khảo sát thực trạng xâm hại trẻ em trên địa bàn tỉnh Hoà Bình

2.2.1. Khái quát về khảo sát thực trạng

Đối tượng khảo sát là 323 cán bộ Đoàn các cấp trên địa bàn tỉnh Hoà Bình (cán bộ Đoàn TP. Hoà Bình, huyện Đoàn Lương Sơn, huyện Đoàn Tân Lạc, huyện Đoàn Kim Bôi và huyện Đoàn Mai Châu). Trong đó 177 nam (54,8%) và 146 nữ (45,2%). Năm công tác: dưới 5 năm 116 (35,9%), từ 5 năm đến dưới 10 năm 118 (36,5%); trên 10 năm 89 (27,6%). Đơn vị công tác, tỉnh Đoàn 87 (26,9%), huyện Đoàn 18 (5,6%) và xã Đoàn 218 (67,5%). Phương pháp thu thập dữ liệu được nhóm nghiên cứu sử dụng là phương pháp điều tra bằng bảng hỏi được thiết kế theo thang đo Likert 3 bậc, kết hợp với phỏng vấn sâu. Dữ liệu thu thập được xử lý bằng phần mềm SPSS 20. Thời gian khảo sát được tiến hành từ tháng 4/2024 đến tháng 7/2024 tại một số huyện, xã của tỉnh Hoà Bình.

2.2.2. Kết quả khảo sát

Bảng 1 cho thấy, trong 3 năm qua tại địa phương vẫn còn xảy ra những trường hợp trẻ bị xâm hại theo đánh giá của cán bộ Đoàn các cấp. Gần 50% ý kiến cho rằng vấn đề trẻ em bị bắt nạt, bị mắng chửi, lăng mạ, xúc phạm danh dự tinh thần vẫn còn xảy ra. Ngoài ra, hơn 1/3 trẻ em bị đánh đập, bạo hành và trẻ em bị bỏ mặc, xao nhãng. Bên cạnh đó, một số ý kiến của cán bộ Đoàn cũng cho rằng trên địa bàn tỉnh trong thời gian qua vẫn còn một số trẻ bị bạo hành trên mạng xã hội, xâm hại tình dục, bị ép lao động sớm, lao động nặng nhọc.

Bảng 1. Tỷ lệ trẻ em bị xâm hại từ năm 2022-2024 tại Hoà Bình

Các vấn đề	Chưa bao giờ		Thỉnh thoảng		Thường xuyên	
	SL	Tỷ lệ (%)	SL	Tỷ lệ (%)	SL	Tỷ lệ (%)
Trẻ em bị đánh đập, bạo hành	185	57,3	127	39,3	11	3,4
Trẻ em bị mắng chửi, lăng mạ, xúc phạm	164	50,8	147	45,5	12	3,7
Trẻ em bị bắt nạt	142	44,0	158	48,9	23	7,1
Trẻ em bị trấn lột tiền/tài sản	230	71,2	79	24,5	14	4,3
Trẻ bị bạo hành trên mạng xã hội, tung tin xấu	213	65,9	97	30,0	13	4,0
Bị ép lao động sớm, lao động nặng nhọc	224	69,3	90	27,9	9	2,8
Trẻ em bị xâm hại tình dục	216	66,9	98	30,3	9	2,8
Bị bắt cóc, buôn bán trẻ em	242	74,9	71	22,0	10	3,1
Trẻ em bị bỏ mặc, xao nhãng	188	58,2	118	36,5	17	5,3

Thực trạng này cũng được đề cập đến trong các cuộc thảo luận nhóm, phỏng vấn sâu và trong báo cáo của các địa bàn khảo sát về các hình thức xâm hại ở trẻ em hiện nay. “*Tại địa phương vẫn có những trường hợp trẻ em bị xâm hại, thường là các việc như các em bị mắng, chửi, bị cha mẹ hạn chế không cho giao tiếp, kết bạn với bạn bè trên mạng. Một số HS bị bạn bè xa lánh, tẩy chay hoặc bị đặt biệt danh xấu làm cho các con tự ti, thu mình, không muốn giao tiếp với bạn bè.*” (Nữ, 28 tuổi, cán bộ huyện Đoàn, Hoà Bình). “*Hiện nay vấn đề trẻ em bị xâm hại tại địa phương diễn ra với nhiều hình thức khác nhau, tính chất mức độ ngày càng nghiêm trọng. Về hình thức xâm hại có bố mẹ đánh, quát mắng, chửi bới con cái, HS đánh nhau, bạn bè cô lập, bắt nạt giữa các nhóm bạn. Ngoài ra là các em HS vi phạm an toàn giao thông không đội mũ bảo hiểm, chở quá số người quy định. Chúng tôi cũng nhiều lần phải can thiệp trường hợp cha mẹ đánh con, HS đánh nhau*” (Nam, 30 tuổi, Bí thư Đoàn xã, Hoà Bình). Điều này cho thấy, trẻ em trên địa bàn gặp những vấn đề xâm hại ở nhiều hình thức khác nhau cả về thân thể, tinh thần, đặc biệt về tinh thần, chủ yếu từ hình thức liên quan đến bạo lực học đường. Để tránh việc bạo lực học đường bị nhà trường kỉ luật thì trẻ em sử dụng điện thoại để xâm hại tinh thần nhau (si nhục, tẩy chay, nói xấu, dùng lời lẽ thô tục trao đổi qua tin nhắn,...) khi có những xích mích. “*Em thấy HS bây giờ cũng hạn chế đánh nhau vì sợ bị thầy cô kỉ luật, bị mời bố mẹ lên làm việc. Giờ nếu có ghét nhau thì lập nhóm tẩy chay, nói xấu rồi chửi nhau qua Zalo, Messenger, Facebook..., nó kín đáo không bị phát hiện*” (Nam, 32 tuổi, cán bộ tỉnh Đoàn Hoà Bình).

Bảng 2. Mức độ hành vi XHTE từ năm 2022-2024 trên địa bàn tỉnh Hoà Bình theo ý kiến đánh giá của cán bộ Đoàn các cấp

Hành vi XHTE	Mức độ	Đơn vị công tác			P
		Tỉnh (%)	Huyện (%)	Xã (%)	
Trẻ em bị đánh đập, bạo hành thể chất, tinh thần	Chưa bao giờ	50,6	27,8	62,8	0,00
	Thỉnh thoảng	47,1	61,1	34,4	
	Thường xuyên	2,3	11,1	2,8	
Trẻ em bị mắng chửi, lăng mạ, xúc phạm danh dự...	Chưa bao giờ	48,3	33,3	53,2	0,13
	Thỉnh thoảng	50,6	55,6	42,7	
	Thường xuyên	1,1	11,1	4,1	
Trẻ em bị bắt nạt	Chưa bao giờ	69,0	27,8	36,2	0,00

	Thỉnh thoảng	28,7	61,1	55,0	
	Thường xuyên	2,3	11,1	8,7	
Trẻ em bị trộm cắp/tài sản	Chưa bao giờ	85,1	38,9	69,3	0,00
	Thỉnh thoảng	12,6	55,6	25,7	
	Thường xuyên	2,3	5,6	5,0	
	Chưa bao giờ	62,1	38,9	69,3	
Trẻ bị bạo hành trên mạng xã hội: tung tin xấu, đe dọa...	Thỉnh thoảng	32,2	55,6	27,5	0,08
	Thường xuyên	5,7	5,6	3,2	
Bị ép lao động sớm, lao động nặng nhọc	Chưa bao giờ	77,0	33,3	68,8	0,00
	Thỉnh thoảng	21,8	55,6	28,4	
	Thường xuyên	1,1	11,1	2,8	
	Chưa bao giờ	74,3	38,9	65,1	
Trẻ em bị xâm hại tình dục	Thỉnh thoảng	21,8	50,0	32,6	0,01
	Thường xuyên	2,3	11,1	2,3	
Bị bắt cóc, buôn bán trẻ em	Chưa bao giờ	73,6	33,3	78,9	0,00
	Thỉnh thoảng	23,0	55,6	18,8	
	Thường xuyên	3,4	11,1	2,3	
	Chưa bao giờ	41,4	44,4	66,1	
Trẻ em bị bỏ mặc, sao nhãng	Thỉnh thoảng	49,4	38,9	31,2	0,00
	Thường xuyên	9,2	16,7	2,8	

Bảng 2 cho thấy sự khác biệt có ý nghĩa thống kê ($p < 0,05$) về tình trạng XHTE theo ý kiến đánh giá của cán bộ Đoàn các cấp trong giai đoạn 2022-2024. Cụ thể, phần lớn cán bộ Đoàn cấp huyện cho rằng những hành vi XHTE vẫn diễn ra thường xuyên cao hơn so với cán bộ Đoàn cấp tỉnh và cấp xã. Ngược lại, đối với hành vi trẻ bị bạo hành trên mạng xã hội: tung tin xấu, đe dọa thì cán bộ Đoàn cấp tỉnh lại cho rằng diễn ra thường xuyên hơn so với cán bộ Đoàn cấp huyện và cấp xã (cấp tỉnh 5,7%, cấp xã 3,2% và cấp huyện 5,6%). Qua kết quả khảo sát thì phần lớn cán bộ Đoàn các cấp cho rằng tất cả các hành vi XHTE được nghiên cứu nêu ra trên địa bàn tỉnh Hoà Bình vẫn thỉnh thoảng diễn ra, một số ít cho rằng tình trạng này vẫn thường xuyên diễn ra nhưng tỉ lệ nhỏ.

2.3. Thực trạng hoạt động phòng ngừa xâm hại trẻ em của Đoàn Thanh niên tỉnh Hoà Bình

2.3.1. Thực trạng hoạt động tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức phòng ngừa xâm hại trẻ em

Theo Vũ Thị Phượng (2017), các tổ chức bảo vệ trẻ em đều nhấn mạnh rằng công tác phòng ngừa đóng vai trò then chốt trong việc giảm thiểu tình trạng XHTE. Trên địa bàn tỉnh Hoà Bình, hoạt động tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức phòng ngừa vấn đề XHTE trong 12 tháng qua được thực hiện rất tốt, rất đồng bộ từ tỉnh xuống đến cơ sở. Điều này được thể hiện khi 93,2% ý kiến cho rằng hoạt động tuyên truyền, giáo dục được tổ chức một cách thường xuyên, chủ yếu tập trung vào một số nội dung cụ thể như: Tuyên truyền luật trẻ em; quyền trẻ em; các biện pháp phòng ngừa xâm hại; các hình thức xâm hại; cách xử lý ứng phó khi bị xâm hại,... Có thể thấy, tổ chức Đoàn trên địa bàn tỉnh Hoà Bình đã nhận thức rõ về tầm quan trọng của hoạt động tuyên truyền, giáo dục cho trẻ em nói riêng và cộng đồng xã hội nói chung để phòng ngừa vấn đề XHTE.

Có sự khác biệt mang ý nghĩa thống kê trong việc nhìn nhận, đánh giá giữa các tổ chức Đoàn các cấp từ việc tổ chức các hoạt động tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức phòng ngừa XHTE thời gian qua ($p < 0,05$). Kết quả cho thấy, chiếm tỉ lệ trên 80% ý kiến cán bộ Đoàn các cấp đều cho rằng trong vòng 12 tháng qua, tổ chức Đoàn tại địa phương có tổ chức hoạt động tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức phòng ngừa XHTE. Đây là một trong những nội dung được các cấp bộ Đoàn quan tâm, có thể kể đến là giáo dục nâng cao nhận thức, kỹ năng phòng chống xâm hại và phòng chống đuối nước trẻ em. Hằng năm, các cấp bộ Đoàn đã đẩy mạnh tuyên truyền và tổ chức các chương trình giáo dục giới tính, sức khỏe sinh sản, phòng chống XHTE, phòng chống đuối nước cho trẻ em, có thể kể đến việc phát hàng nghìn tờ rơi và cắm nang tuyên truyền về các biện pháp phòng ngừa, xử lý khi gặp các tình huống nguy hiểm; tổ chức nhiều buổi truyền thông, nói chuyện chuyên đề. Các hoạt động tuyên truyền về “Luật Trẻ em”; “quyền trẻ em”, “các hình thức XHTE”, “các biện pháp phòng ngừa XHTE” và “cách xử lý ứng phó khi bị xâm hại” thường xuyên chiếm tỉ lệ trên 60%. Bên cạnh đó, hoạt động tuyên truyền về các quy định pháp luật về XHTE, thông tin trợ giúp khi có nguy cơ bị xâm hại và môi trường có nguy cơ xâm hại,... chiếm tỉ lệ trên 50%.

Bảng 3. Các nội dung tuyên truyền về phòng chống XHTE của tổ chức Đoàn thời gian qua

Tuyên truyền	Tỉ lệ (%)
Luật Trẻ em	76,2
Quyền trẻ em	73,3
Các hình thức XHTE	65,0

Đối tượngXHTE	57,9
Hậu quả củaXHTE	55,7
Môi trường có nguy cơ xâm hại	55,1
Các quy định pháp luật vềXHTE	51,4
Trách nhiệm về phát hiện, thông báo trường hợp trẻ em bị xâm hại	56,7
Thông tin trợ giúp khi có nguy cơ bị xâm hại	57,3
Các biện pháp phòng ngừa xâm hại	69,7
Cách xử lý, ứng phó khi bị xâm hại	60,4
Trách nhiệm bảo vệ trẻ em	43,7

Bảng 3 cho thấy có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê ($p < 0,05$) trong các hoạt động tuyên truyền về các vấn đề liên quan đến trẻ em thời gian qua trên địa bàn tỉnh Hoà Bình. Cụ thể, tuyên truyền về “Luật Trẻ em” thì tổ chức Đoàn cấp tỉnh và huyện triển khai thường xuyên hơn so với tổ chức Đoàn cấp xã. Tổ chức Đoàn cấp xã tập trung tuyên truyền về một số vấn đề trọng tâm như “hậu quả củaXHTE”, “đối tượngXHTE” nhiều hơn. Trong khi đó tổ chức Đoàn cấp huyện tập trung tuyên truyền về vấn đề trách nhiệm của trẻ em hiện nay và các “hình thứcXHTE” được tổ chức thường xuyên hơn so với tổ chức Đoàn cấp tỉnh và cấp xã. Như vậy, tổ chức Đoàn cấp tỉnh, huyện, xã trong thời gian qua đã tổ chức các hoạt động tuyên truyền các vấn đề liên quan đến trẻ em, trong đó mỗi tổ chức Đoàn đã có sự khác biệt trong lựa chọn nội dung tuyên truyền phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng, căn cứ vào tình hình thực tiễn tại địa phương để lựa chọn những nội dung phù hợp. Đối với các nội dung còn lại không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê trong việc tổ chức các hoạt động tuyên truyền về phòng chốngXHTE giữa các tổ chức Đoàn các cấp.

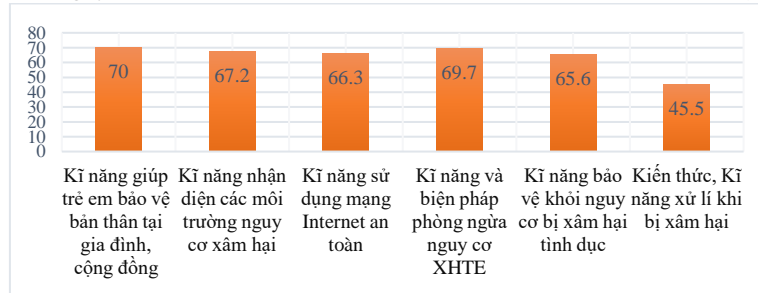
Bảng 4. Mức độ về nội dung tuyên truyền trong phòng ngừaXHTE của tổ chức Đoàn theo đơn vị công tác

Nội dung tuyên truyền	Mức độ	Đơn vị công tác			P
		Tỉnh (%)	Huyện (%)	Xã (%)	
Luật Trẻ em	Có	87,4	83,3	71,1	0,00
	Không	12,6	16,7	28,9	
Quyền trẻ em	Có	66,7	88,9	75,2	0,09
	Không	33,3	11,1	24,8	
Các hình thứcXHTE	Có	50,6	77,8	69,7	0,00
	Không	49,4	22,2	30,3	
Đối tượngXHTE	Có	41,4	61,1	63,8	0,00
	Không	58,6	38,9	36,2	
Hậu quả củaXHTE	Có	40,2	61,1	62,4	0,00
	Không	58,9	38,9	37,6	
Môi trường có nguy cơ xâm hại	Có	57,5	61,1	54,1	0,76
	Không	42,5	38,9	45,9	
Các quy định pháp luật vềXHTE	Có	51,7	50,0	51,8	0,98
	Không	48,3	50,0	48,2	
Trách nhiệm về phát hiện, thông báo trường hợp trẻ em bị xâm hại	Có	59,8	61,1	55,5	0,74
	Không	40,2	38,9	44,5	
Thông tin trợ giúp khi có nguy cơ bị xâm hại	Có	62,1	72,2	54,6	0,21
	Không	37,9	27,8	45,4	
Các biện pháp phòng ngừa xâm hại	Có	69,0	61,1	70,6	0,69
	Không	31,0	38,9	29,4	
Cách xử lý, ứng phó khi bị xâm hại	Có	63,2	55,6	59,6	0,77
	Không	36,8	44,4	40,4	
Trách nhiệm bảo vệ trẻ em	Có	28,7	50,0	49,1	0,00
	Không	71,3	50,0	50,9	

Trong thời gian qua, nhiều câu lạc bộ đã được thành lập và hoạt động hiệu quả, như các câu lạc bộ: phóng viên nhỏ, quyền trẻ em, đảm bảo an toàn giao thông, bình đẳng giới,... Thông qua các câu lạc bộ, trẻ em được nâng cao kiến thức, kỹ năng về chăm sóc, bảo vệ bản thân, kiến thức về Luật Trẻ em, quyền trẻ em. Đồng thời, các em được vui chơi, tham gia các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể thao; giao lưu học hỏi, chia sẻ tâm tư, nguyện vọng và thể hiện mong muốn của bản thân hay những lo lắng, rui ro xảy ra với mình. Từ đó, đội ngũ cán bộ Đoàn cơ sở đã nắm bắt kịp thời nguyện vọng của các em, phát hiện những điều bất thường để kịp thời có biện pháp ngăn chặn và thông báo cho nhà trường, gia đình và lãnh đạo địa phương.

2.3.2. Thực trạng tư vấn các kỹ năng về phòng ngừa xâm hại trẻ em

Trong những năm qua, Tỉnh ủy, UBND tỉnh luôn quan tâm chỉ đạo công tác trẻ em nói chung và phòng ngừa XHTE nói riêng; đồng thời lồng ghép vào Nghị quyết, kế hoạch phát triển KT-XH hằng năm của tỉnh. Không chỉ ở hoạt động tuyên truyền, giáo dục cho trẻ em, tổ chức Đoàn các cấp còn tổ chức các hoạt động tư vấn cho trẻ em về phòng ngừa XHTE chiếm tỉ lệ 82,4%. Trong hoạt động tư vấn chủ yếu tập trung vào những vấn đề cụ thể, liên quan đến việc phòng ngừa XHTE để các em nắm được cách ứng phó, phòng ngừa khi bị xâm hại. Bên cạnh đó, hoạt động tư vấn về những kỹ năng cụ thể cho trẻ về phòng chống XHTE cũng rất được chú trọng như: kỹ năng giúp trẻ bảo vệ bản thân tại gia đình, cộng đồng được tư vấn nhiều nhất với tỉ lệ 70%, tiếp đến là kỹ năng và biện pháp phòng ngừa nguy cơ XHTE (69,7%); kỹ năng nhận diện các môi trường nguy cơ xâm hại (67,2%) và kỹ năng sử dụng Internet an toàn, kỹ năng bảo vệ khỏi nguy cơ bị xâm hại tình dục chiếm tỉ lệ lần lượt 66,3% và 65,6% (biểu đồ 1).

Biểu đồ 1. Các kỹ năng về phòng ngừa XHTE được tuyên truyền của Đoàn Thanh niên thời gian qua

Bảng 5 cho thấy, kỹ năng nhận diện các môi trường nguy cơ xâm hại, kỹ năng sử dụng mạng Internet an toàn, kỹ năng và biện pháp phòng ngừa nguy cơ XHTE, kỹ năng bảo vệ khỏi nguy cơ bị xâm hại tình dục không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê giữa tổ chức Đoàn cấp tỉnh, huyện và xã trong hoạt động tư vấn cho trẻ em về phòng ngừa XHTE ($p > 0,05$). Ngược lại, có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về hoạt động tư vấn cho trẻ em về phòng ngừa XHTE ($p < 0,05$). Nếu như tổ chức Đoàn cấp huyện và cấp xã trong thời gian qua tập trung chủ yếu vào hướng dẫn cho trẻ em về “kỹ năng giúp trẻ bảo vệ bản thân tại gia đình, cộng đồng” là chủ yếu, thì tổ chức Đoàn cấp tỉnh thời gian qua lại chú trọng tư vấn cho trẻ em các “kiến thức, kỹ năng xử lí khi bị xâm hại”. Điều này cho thấy, giữa các tổ chức Đoàn đã có sự nhìn nhận vấn đề khác nhau dựa vào tình hình thực tiễn trong việc phòng ngừa XHTE.

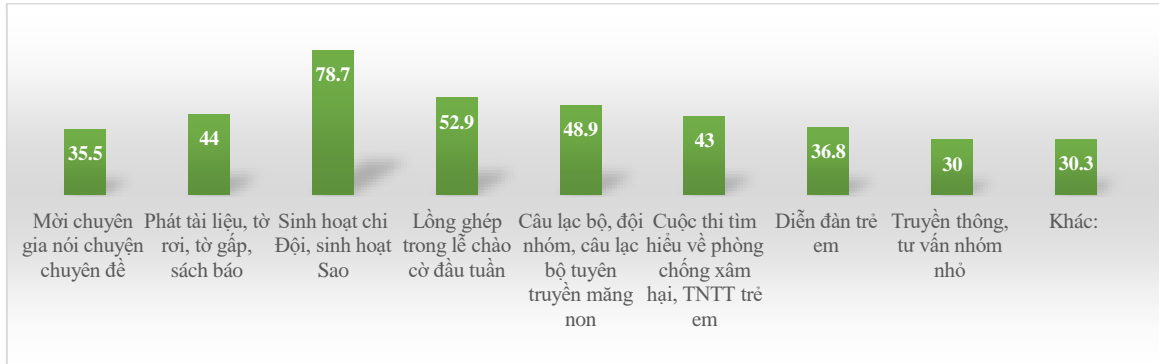
Bảng 5. Sự khác biệt về nội dung tuyên truyền phòng ngừa về XHTE theo đơn vị công tác

Nội dung hoạt động	Mức độ	Đơn vị công tác			P
		Tỉnh (%)	Huyện (%)	Xã (%)	
Kỹ năng giúp trẻ em bảo vệ bản thân tại gia đình, cộng đồng	Có	59,8	77,8	73,4	0,04
	Không	40,2	22,2	26,6	
Kỹ năng nhận diện các môi trường nguy cơ xâm hại	Có	63,2	77,8	67,9	0,45
	Không	36,8	22,2	32,1	
Kỹ năng sử dụng mạng Internet an toàn	Có	64,4	83,3	66,5	0,29
	Không	35,6	16,7	33,5	
Kỹ năng và biện pháp phòng ngừa nguy cơ XHTE	Có	67,8	72,2	70,6	0,86
	Không	32,2	27,8	29,4	
Kỹ năng bảo vệ khỏi nguy cơ bị xâm hại tình dục	Có	62,1	61,1	67,9	0,56
	Không	37,9	38,9	32,1	
Kiến thức, kỹ năng xử lí khi bị xâm hại	Có	29,9	55,6	51,4	0,00
	Không	70,1	44,4	48,6	

2.3.3. Thực trạng các hình thức tư vấn cho trẻ về phòng ngừa xâm hại trẻ em

Trong thời gian qua, các cấp Đoàn Thanh niên tỉnh Hòa Bình đã triển khai nhiều hoạt động tuyên truyền, giáo dục và tư vấn nhằm nâng cao nhận thức của trẻ em và thanh thiếu niên về phòng ngừa XHTE. Bằng hình thức tổ chức linh hoạt, sáng tạo qua các buổi sinh hoạt chi Đội, sinh hoạt Sao, lồng ghép trong lễ chào cờ đầu tuần, câu lạc bộ, đội nhóm và cuộc thi tìm hiểu về phòng chống XHTE. Đặc biệt, các hoạt động này còn được tổ chức qua các diễn đàn trẻ em, mời chuyên gia nói chuyện chuyên đề hoặc thông qua truyền thông và tư vấn nhóm nhỏ. Công tác phòng ngừa XHTE được thực hiện từ cấp tỉnh đến cấp cơ sở, với mỗi đơn vị tổ chức bằng các hoạt động phù hợp với tình hình địa phương. Trong đó đáng chú ý là việc giám sát và phản biện xã hội đối với việc thực hiện các chính sách liên quan đến trẻ em. Đoàn đã thu thập ý kiến, nguyện vọng của trẻ và phối hợp với các cơ quan báo chí để đăng

tải các phóng sự, tin tức liên quan lên các phương tiện truyền thông như trang web, fanpage và mạng xã hội. Đoàn cũng khuyến khích các tổ chức và cá nhân tổ chức kịp thời các trường hợp XHTE đến các cơ quan chức năng và phối hợp với các ban ngành để tuyên truyền, giáo dục về quyền trẻ em và bảo vệ trẻ em. Để công tác phòng ngừa XHTE hiệu quả hơn, Đoàn Thanh niên tỉnh Hòa Bình cần tập trung vào một số hoạt động trọng tâm. Theo ý kiến của hơn 60% cán bộ Đoàn, cần tổ chức thường xuyên các hoạt động tư vấn cho trẻ em, tuyên truyền phòng ngừa xâm hại, đuối nước và tai nạn thương tích. Đặc biệt, cần tổ chức các diễn đàn, hội nghị để phát huy sáng kiến, giải pháp, mô hình hay từ trẻ. Những hoạt động này sẽ góp phần tạo ra môi trường an toàn, lành mạnh, giúp giảm thiểu nguy cơ XHTE và bảo vệ quyền lợi của trẻ em tại địa phương.

Biểu đồ 2. Hình thức tư vấn cho trẻ em về phòng chống XHTE của Đoàn Thanh niên trên địa bàn tỉnh Hòa Bình

3. Kết luận

XHTE vẫn là một vấn đề nhức nhối, đòi hỏi sự quan tâm và hành động quyết liệt từ các cấp, các ngành, đặc biệt trong bối cảnh xã hội hiện đại với nhiều tác động phức tạp từ cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0. Thực trạng tại tỉnh Hòa Bình cho thấy, mặc dù đã có những nỗ lực trong công tác phòng ngừa, nhưng tình trạng trẻ em bị bắt nạt, mắng chửi, xúc phạm danh dự vẫn tồn tại, gây ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển của trẻ. Trước thực tế đó, Đoàn Thanh niên tỉnh Hòa Bình đã triển khai nhiều hoạt động tuyên truyền, tư vấn, hỗ trợ nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng phòng chống XHTE, đạt được những kết quả đáng ghi nhận. Tuy nhiên, để công tác phòng ngừa XHTE đạt hiệu quả cao hơn, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các tổ chức, gia đình, nhà trường và toàn xã hội. Đồng thời, cần tiếp tục đổi mới nội dung và phương pháp giáo dục, đảm bảo phù hợp với từng độ tuổi và điều kiện thực tiễn tại địa phương. Giáo dục phòng chống XHTE không chỉ dừng lại ở việc nâng cao nhận thức mà còn phải hướng đến việc thay đổi hành vi, trang bị kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ. Việc xây dựng một môi trường an toàn, lành mạnh - nơi trẻ em được bảo vệ, yêu thương và phát triển toàn diện cần trở thành trách nhiệm chung của toàn xã hội.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội (2022). *Công văn số 1191/LĐTBXH-TE ngày 19/4/2022 về triển khai chủ đề: "Chung tay bảo vệ trẻ em, hãy lên tiếng phòng, chống xâm hại, bạo lực trẻ em"*.
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine, 14*(4), 245-258.
- Phạm Thị Minh Thúy (2017). *Cẩm nang phòng tránh xâm hại cho con*. NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh.
- Phạm Thị Thúy Hằng, Nguyễn Thị Vân Anh (2024). Thực trạng giáo dục phòng ngừa xâm hại cho học sinh ở một số trường tiểu học huyện Trảng Bom, tỉnh Đồng Nai. *Tạp chí Giáo dục, 24*(16), 47-52.
- Quốc hội (2016). *Luật Trẻ em*. Luật số 102/2016/QH13, ban hành ngày 05/4/2016.
- Quốc hội (2019). *Nghị quyết số 81/2019/QH14 ngày 14/6/2019 thành lập Đoàn giám sát "Việc thực hiện chính sách, pháp luật về phòng, chống xâm hại trẻ em"*.
- Trần Thị Cẩm Nhung (2012). Một số cách tiếp cận nghiên cứu xâm hại tình dục trẻ em qua các nghiên cứu nước ngoài. *Tạp chí Nghiên cứu Gia đình và Giới, 6*, 48-58.
- Vũ Thị Phương (2017). Bảo vệ trẻ em bằng pháp luật và sự chung tay của nhiều chủ thể. *Tạp chí Nghiên cứu lập pháp, 20*(348), 17-21.